

Sygn. akt VIII U 1355/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Magdalena Kimel
Protokolant:	Justyna Jarzombek

po rozpoznaniu w dniu 6 kwietnia 2018 r. w Gliwicach

sprawy K. G. (G.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania K. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 30 maja 2017 r. **nr** I (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż K. G. nie jest zobowiązany do zwrotu pobranego świadczenia za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 r. w kwocie 21.406,08 zł (dwadzieścia jeden tysięcy czterysta sześć złotych 08/100).

(-) SSR del. Magdalena Kimel

Sygn. akt VIII U 1355/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 maja 2017 r. o numerze (...) organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. działając na podstawie art. 103-105, 127, 138-140, 141 ust. 1-3 oraz 142-144 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych; a także rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 22 lipca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty oraz ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zobowiązał ubezpieczonego K. G. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia tj.: renty z tytułu niezdolności do pracy w wysokości 21 406, 08 zł. W uzasadnieniu wskazał, że łączny przychód osiągnięty przez ubezpieczonego w 2015 r. wyniósł 76 504,80 zł i przekroczył kwotę graniczną ustaloną dla tego roku w wysokości 61 119,90 zł, łącznie o 15 384,90 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji, ubezpieczony podniósł, że w 2015 r. nie osiągał przychodów uzasadniających zawieszenie wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy, bowiem za takie nie powinno być uważane wynagrodzenie osiągnięte z tytułu pełnienia funkcji członka rady nadzorczej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie. Wskazał, że od dnia 1 stycznia 2015 r. w związku z art. 6 ust. 1 pkt 22 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, członkowie rad nadzorczych, którzy otrzymują wynagrodzenie z tytułu pełnienia tej funkcji, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony K. G. urodził się (...) Decyzją organu rentowego z dnia 16 października 1991 r. ma przyznaną rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Ubezpieczony jest członkiem Rady Nadzorczej w (...) SA w G. od kilkudziesięciu lat. Z tego tytułu otrzymuje wynagrodzenie.

Ubezpieczony prowadzi również działalność gospodarczą. W 2015 r. osiągnął z tego tytułu przychód w wysokości 28 504,08 zł, tj.: najniższa podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne.

Pismem z dnia 12 maja 2017 r. organ rentowy zwrócił się do (...) SA w G. o nadesłanie zaświadczenia o osiągniętym przez ubezpieczonego przychodzie w 2015 r. z tytułu pełnienia funkcji członka rady nadzorczej.

Ubezpieczony nie był poinformowany przez organ rentowy o tym, że wynagrodzenie z tytułu członkostwa w radzie nadzorczej stanowi od 1 stycznia 2015 r. tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym i wobec tego jest przychodem powodującym zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości w rozumieniu art. 104 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

W dniu 22 maja 2017 r. (...) SA w G. poinformowała organ rentowy, że ubezpieczony w 2015 r. jako członek rady nadzorczej osiągnął z tego tytułu wynagrodzenie w wysokości 48 000 zł

W 2015 r. kwota graniczna przychodu wynosiła 61 119 zł. Natomiast łączny przychód ubezpieczonego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji członka w Radzie Nadzorczej wyniósł 76 504,08 zł.

W dniu 30 maja 2017 r. organ rentowy wydał decyzję, w której zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu kwoty 21 406,08 zł (w tym od 1 stycznia 2015 r. do 28 lutego 2015 r. – 3 507,68 zł oraz od 1 marca 2015 r. 31 grudnia 2015 r. – 17 898,40 zł) tytułem nienależnie pobranej renty z tytułu niezdolności do pracy. Organ rentowy wskazał, że ubezpieczony przekroczył kwotę graniczną przychodu o 15 384,90 zł.

Od powyższej decyzji ubezpieczony wniósł odwołanie.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach organu rentowego; pismo Drugiego Urzędu Skarbowego w G. (k.28) oraz zeznania ubezpieczonego złożone na rozprawie w dniu 6 kwietnia 2018 r. (k.42-43).

Sąd uznał zeznania ubezpieczonego za wiarygodne w całości, bowiem są one spójne, logiczne i znajdują swoje odzwierciedlenie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, w tym dokumentacji znajdującej się w aktach organu rentowego. Ubezpieczony faktycznie nie został poinformowany przez organ rentowy o tym, że wynagrodzenie z tytułu członkostwa w radzie nadzorczej począwszy od 1 stycznia 2015 r. stanowi tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym i wobec tego jest przychodem powodującym zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego K. G. zasługuje na uwzględnienie. Zaskarżona decyzja jest nieprawidłowa.

W niniejszej sprawie istota sporu sprowadzała się do ustalenia, czy renta z tytułu niezdolności do pracy pobrana przez ubezpieczonego w okresie od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia 31 marca 2015 roku, była świadczeniem pobranym nienależnie.

Zgodnie z art. 104 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2017.1383) prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu, na zasadach określonych w ust. 3-8 oraz w art. 105, w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 2 oraz z tytułu służby wymienionej w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6.

Dla emerytów i rencistów prowadzących pozarolniczą działalność za przychód, o którym mowa w ust. 1, przyjmuje się przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w rozumieniu przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych (art. 104 ust. 1a)

Za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 1, uważa się zatrudnienie, służbę lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie pozarolniczej działalności, z uwzględnieniem ust. 3 (art. 104 ust. 2)

Emeryt lub rencista jest zobowiązany zawiadomić organ rentowy o podjęciu działalności, o której mowa w art. 104 ust. 1-4, i o wysokości osiąganego z tego tytułu przychodu, a po upływie roku kalendarzowego - o wysokości tego przychodu uzyskanego w poprzednim roku kalendarzowym (art.127 ust. 1).

Na podstawie art. 104 ust. 10 pkt 2 ustawy emerytalnej, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" w terminie do 14 roboczego dnia listopada - kwoty graniczne przychodu dla mijającego roku kalendarzowego.

Zgodnie z Komunikatem Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 listopada 2015 r. w sprawie granicznych kwot przychodu dla 2015 r. stosowanych przy zawieszaniu albo zmniejszaniu emerytur i rent kwoty graniczne przychodu dla 2015 r. wynoszą odpowiednio:

1) 32 911,10 zł - co stanowi sumę kwot przychodu odpowiadających 70% przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w wysokości:

- 2646,80 zł - od 1 stycznia 2015 r. do 28 lutego 2015 r.,
- 2759,90 zł - od 1 marca 2015 r. do 31 maja 2015 r.,
- 2838,50 zł - od 1 czerwca 2015 r. do 31 sierpnia 2015 r.,
- 2698,50 zł - od 1 września 2015 r. do 30 listopada 2015 r.,
- 2726,80 zł - od 1 grudnia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r.;

2) 61 119,90 zł - co stanowi sumę kwot przychodu odpowiadających 130% przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w wysokości:

- 4915,50 zł - od 1 stycznia 2015 r. do 28 lutego 2015 r.,
- 5125,50 zł - od 1 marca 2015 r. do 31 maja 2015 r.,
- 5271,40 zł - od 1 czerwca 2015 r. do 31 sierpnia 2015 r.,
- 5011,40 zł - od 1 września 2015 r. do 30 listopada 2015 r.,

- 5064,00 zł - od 1 grudnia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r.

W myśl § 8 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 22 lipca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty (Dz.U.1992.58.290), jeżeli łączna kwota dochodu osiągniętego przez emeryta lub rencistę w okresie ubiegłego roku kalendarzowego przekroczyła niższą kwotę graniczną, organ rentowy ustala:

1) że dochód osiągnięty przez emeryta lub rencistę uzasadniał:

a) zmniejszenie świadczeń wypłaconych za okres ubiegłego roku kalendarzowego, jeżeli dochód nie przekroczył wyższej kwoty granicznej dochodu,

b) zawieszenie świadczeń wypłaconych za okres ubiegłego roku kalendarzowego, jeżeli dochód przekroczył wyższą kwotę graniczną dochodu,

2) kwotę różnicy między należną a wypłaconą kwotą świadczeń, która podlega zwrotowi, z uwzględnieniem § 9.

Zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz. 1383), osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania (art. 138 ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy) oraz świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia (art. 138 ust. 2 pkt 2 powołanej ustawy).

Ustawą z dnia 23 października 2014 roku o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 roku, poz. 1831), która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2015 roku, do przepisu art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz. 1778) dodano punkt 22, zgodnie z którym obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są członkami rad nadzorczych wynagradzanymi z tytułu pełnienia tej funkcji. Stosownie do art. 9 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu osiągania wynagrodzenie za pełnienie funkcji w radzie nadzorczej podlegają także osoby, które mają ustalone prawo do emerytury lub renty, tak jak odwołujący Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe takich osób stanowi przychód w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 18 ust. 4 pkt 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Od dnia 1 stycznia 2015 roku pełnienie wynagradzanej funkcji w radzie nadzorczej stanowi więc tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym i wobec tego jest przychodem, powodującym zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości w rozumieniu art. 104 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Należy mieć na uwadze, że na gruncie spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych konieczne jest rozróżnienie świadczenia nienależnie wypłaconego od świadczenia nienależnie pobranego. Z treści art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jednoznacznie wynika, że warunkiem uznania świadczenia za nienależnie pobrane jest pouczenie ubezpieczonego o okolicznościach powodujących utratę lub zawieszenia świadczenia. Pouczenie to winno być konkretne, a nie jedynie abstrakcyjne i ogólne. Konieczne jest także stosowne pouczenie ubezpieczonego przez organ rentowy, jeśli okoliczności powodujące zawieszenie lub utratę świadczeń mogą wynikać ze znowelizowanych przepisów. Nie można przy tym uznać za wystarczające, że ubezpieczony może dowiedzieć się lub nawet dowie się o nowych przepisach z Dziennika Ustaw, prasy lub od innych osób (por.: Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 5 stycznia 2017 roku, sygn. akt III AUa 2358/15).

Odwołujący K. G. nie został pouczony przez organ rentowy, iż uzyskiwanie przychodu z tytułu członkostwa w radzie nadzorczej począwszy od 1 stycznia 2015 roku może skutkować zawieszeniem lub zmniejszeniem renty z tytułu niezdolności do pracy. W pismach kierowanych do odwołującego nie wskazywano, że za przychód od dnia 1 stycznia 2015 r. należy uznać także wynagrodzenie z tytułu członkostwa w radzie nadzorczej. Z akt organu rentowego nie wynika, aby w związku z wejściem w życie nowych przepisów ubezpieczony otrzymał jakikolwiek pouczenie, na co zresztą organ rentowy nawet się nie powoływał. Jednocześnie pouczenia zamieszczane w decyzjach organu rentowego nie są wystarczające, ponieważ nie wynika z nich, że ubezpieczony ma podawać organowi rentowemu informację o wynagrodzeniu z tytułu członkostwa w radzie nadzorczej i że uzyskiwanie takiego wynagrodzenia może spowodować zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia. Mimo że w pouczeniach tych jest mowa o przychodzie, to nie spełniają wymogu konkretności, ponieważ przychód z tytułu pełnienia funkcji w radzie nadzorczej nie jest w nich wprost wskazany. Nie można wymagać, aby ubezpieczony dokonywał wykładni skomplikowanych przepisów i stwierdzał, że wynagrodzenie uzyskiwane w radzie nadzorczej stanowi przychód, skoro wprowadzono obowiązek odprowadzania od niego składek na ubezpieczenie społeczne. Ponadto, nawet gdyby ubezpieczony uzyskał taką wiedzę z innych źródeł niż z pouczenia organu rentowego, to nie może zastępować tego pouczenia i rodzić po stronie ubezpieczonego obowiązek zwrotu świadczenia. Świadczenia to nie stanowi bowiem w takiej sytuacji świadczenia nienależnie pobranego, mimo że zostało nienależnie wypłacone.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził iż odwołujący nie jest zobowiązany do zwrotu pobranego świadczenia za okres od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. w kwocie 21 406,08 zł.

(-) SSR del. Magdalena Kimel